

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 9 Sayı: 44 Volume: 9 Issue: 44

Haziran 2016 June 2016

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

ORTAÖĞRETİM (LİSE) ÖĞRENCİLERİNİN DEVAMSIZLIK NEDENLERİ VE YENİ ORTAÖĞRETİM KURUMLARI YÖNETMELİĞİNİN ÖĞRENCİ DEVAMSIZLIKLARI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ (ATAKUM İLÇESİ ÖRNEĞİ)

REASONS BEHIND OBSENTEEISM OF STUDENT OF HIGH SCHOOL IN LIGHT OF NEW REGULATIONS AND ITS ADVANTAGES IN ATAKUM EXAMPLE

Seyfullah GÜL*
Özgür KIRAN**
Hasan NASİRSİ***

Öz

Bu araştırmanın amacı; Ortaöğretim (Lise) öğrencilerinin devamsızlık nedenleri ve yeni ortaöğretim kurumları yönetmeliğinin öğrenci devamsızlıkları üzerindeki etkilerini Atakum İlçesi örneğinde belirlemektir. Tarama modelinde gerçekleştirilen araştırmanın ilk bölümünde; araştırma evreni Atakum İlçesi ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören (Kurupelit Kız Teknik ve Meslek Lisesi, Taflan Yalı Ticaret Meslek Lisesi, Cumhuriyet Lisesi, Huriye Süer Anadolu Lisesi) 328 öğrenciden oluşmaktadır. Veriler altı bölüm ve otuz bir maddeli ölçek ile diğer nedenleri içeren bir açık uçlu sorudan oluşan devamsızlık nedenleri anketinden elde edilen bilgilerden oluşmaktadır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin devamsızlık yapmasında okul yönetimi ve öğretmenlerin önemli derecede etkili olduğu buna karşılık aile ve çevrenin öğrenci devamsızlığı konusunda daha az etkili olduğu sonucu elde edilmiştir. Araştırmanın ikinci bölümünde ise 07.09.2013 tarih ve 28758 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren yeni ortaöğretim kurumları yönetmeliğinin öğrenci devamsızlığını azaltmadaki etkisi ele alınmıştır. Öğrencilerin 2012-2013 ve 2013-2014 eğitim öğretim yılına ait devamsızlık bilgilerinin tespiti için Atakum İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nün veri bankasından yararlanılmıştır. Çalışmada, 07.09.2013 tarih ve 28758 sayılı yönetmelikle devamsızlık nedeniyle sınıf tekrarı sınırının 20 günden 10 güne indirilmesinden sonra öğrenci devamsızlıklarında ve devamsızlık nedeniyle sınıf tekrarı yapan öğrenci sayısında azalma tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Atakum, Devamsızlık Nedenleri, Ortaöğretim, Yönetmelik

Abstract

The present essay aims to study the reasons behind secondary education students' absenteeism and the impact that new regulations has on the absenteeism in Atakum district. In the first part of the essay, the researcher has studied the schools such as - Kurupelit Kız Teknik ve Meslek Lisesi, Taflan Yalı Ticaret Meslek Lisesi, Cumhuriyet Lisesi, Huriye Süer Anadolu Lisesi- in Atakum District that consists of 328 students. Data is made up of six chapters and thirty one items, composed of information obtained from the survey. The results have shown that Students' absence from the lessons is caused by the school management and the teachers. In other words, Family and environment had no effect on not their attending the lessons. In the second part of the essay, the researcher will discuss new regulations that has been published in official newspaper dated 07.09.2013, issue, 28758, to reduce absenteeism. For this purpose, in 2013 District National Education Manager has benefited from the data bank. According to new regulations, the number of absenteeism has been reduced from 20 days to 10 days. Consequently, this new rule, has reduced the number of students who has been absent in the lessons.

Keywords: Atakum, Reasons for Absenteeism, Secondary Education, Regulation.

Giriş

Okula devamsızlık ailevi, çevresel, kültürel, toplumsal ve bireysel birçok etmenden kaynaklanabilen ve öğrencinin akademik başarısını olumsuz yönde etkileyebileceği düşünülen istenmeyen bir öğrenci davranışıdır. Devamsızlık, okul dönemi içerisinde mazeretsiz olarak okulda bulunmama şeklinde tanımlanmaktadır. Devamsızlık, eğitim öğretim kurumlarında öğrenim görmekte olan öğrencilerin okula ya aralıklı gelme ya da hiç gelmeme şeklinde iki türlü ortaya çıkmaktadır. Aralıklı devamsızlık; öğrencilerin, eğitim öğretim görmekte oldukları okullarına bazen gelip bazen gelmemeleri durumunda ortaya çıkan devamsızlık türüdür. Sürekli devamsızlık ise; hazır bulunurluğu yeterli seviyede olmasına rağmen öğrencinin okula hiç gelmemesidir (Sakinç, 2013:4).

Ülkemizde, öğrencilerin devamsızlık sorunlarının çözümüne yönelik birçok yasal düzenleme yapılmıştır. 11.04.2012 tarihli ve 28261 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 30.03.2012 tarihli ve 6287 sayılı "İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile eğitim süresi kız ve erkek çocuklar için 8 yıldan 12 yıla çıkarılmış ve zorunlu hale gelmiştir. 08.12.2004 tarih ve 25664 sayılı eski orta öğretim kurumları yönetmeliğine göre ise öğrencilerin mazeretsiz olarak okula devamsızlık süresi 20 gün iken, 07.09.2013 tarih ve 28758 sayılı yönetmelikle bu süre 10 güne çekilmiştir. İlgili kanuna göre örgün eğitim yaşında olup, mazeretsiz olarak çeşitli nedenlerle okula devam etmeyen

* Yrd. Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü, Sosyal Bilgiler Alanı.

** Dr., Samsun İl Milli Eğitim Müdürlüğü ARGE.

*** Kharazmi University of Tehran.

öğrenciler için; veli, öğrenciyi okula göndermediği her gün için 15 TL artı 500 TL idari para cezası ödemek zorundadır (MEB, 2015). Ancak taşınmalı eğitim ve benzeri birçok önleme rağmen öğrenciler bugün çeşitli nedenlerle okullarına devam etmemektedir. Problemin sürekliliği ve önemi, konunun çözümü için farklı bir bakış açısının ortaya konulmasını gerekli kılmaktadır

Devamsızlık nedenleri; bireysel, çevresel ve kurumsal faktörler gibi bir dizi karmaşık ilişkiler bütünüdür. Bu nedenle öğrencilerin okula devamsızlık nedenlerini anlamak oldukça zor bir iştir. Ancak, teorik ve ampirik bir inceleme ile bu sorunun nedenleri hakkında bazı yararlı çalışmalar yapılarak çözüm önerileri sunulabilir.

Devamsızlık bir öğrencinin okula yönelik olumsuz duygularının bir belirtisi olmakla birlikte tek başına bir etmen değildir. Birçok etmenin birlikte ya da tek başına bulunması, öğrencinin okuldan uzaklaşmasına veya devamsızlık yapmasına neden olabilmektedir (Pehlivan, 2006). Bu sorunlar; öğrenciden, öğretmenden, okul ya da okul idarecilerinden, aileden, sağlık problemlerinden ve çevresel faktörlerden kaynaklanıyor olabilir (Yıldız ve Kula, 2012). Pehlivan (2006) tarafından yapılan çalışmada öğrenci devamsızlıklarının nedenleri; ailevi nedenler, eğitimsel nedenler ve öğrencilerden kaynaklanan nedenler şeklinde ortaya konulmuştur. Altınkurt (2008) ise Kütahya Atatürk Anadolu Teknik ve Endüstri Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin devamsızlıklarının nedenleri ve devamsızlığın akademik başarıya olan etkisi konusunda yapmış olduğu çalışmasında devamsızlığın; okul yönetiminden, öğretmenlerden, aileden, çevreden, akademik kayıdan ve kişisel nedenlerden kaynaklandığı sonucuna ulaşmıştır. Özbaş (2010) ilköğretim okullarında öğrenci devamsızlığının nedenleri isimli araştırmada öğrenci devamsızlıklarını okula geç kalma, ders devamsızlığı ve günlük devamsızlık olmak üzere üç farklı başlıkta incelemiştir.

Sakınç (2013:5) Uşak İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı mesleki ve teknik orta öğretim kurumlarında devamsızlık nedenleri ile ilgili yapmış olduğu çalışmasında, grup arabası etkinliğini kullanarak gruplara ayrılan katılımcıların "sorun ağacı" oluşturmak suretiyle öğrencilerin devamsızlığına neden olan asıl ve alt nedenler belirlenmiştir. İlgili çalışmada öğrenci devamsızlığının nedenleri çeşitli olmakla birlikte genel olarak; yöneticilerden kaynaklanan nedenler, öğretmenlerden kaynaklanan nedenler, aileden kaynaklanan nedenler, çevreden kaynaklanan nedenler, ekonomik ve sosyal nedenler, bireysel nedenler, mevzuattan kaynaklanan nedenler şeklinde gruplandırılmıştır.

2013 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ortaöğretimde sınıf tekrarı, okul terk sebepleri ve örgün eğitim dışında kalan çocuklara yönelik oluşturulacak politika önerileri raporunda; akademik başarısızlık, okulu sevmemek, ekonomik nedenler, okula ilişkin kötü alışkanlıklar, arkadaş çevresinin olumsuz etkisi, erken evlenme, okul veya öğretmenlerden gerekli ilgi ve desteği görememek, kendini güvende hissetmemek, okulda şiddete maruz kalmak, gezmek, görmek isteği veya çalışmak amacıyla başka yerlere seyahat etmek, okulun çok uzak olması, eğitimi gerekli görmemeleri, ailede bakmak zorunda olunan bir kişinin (küçük kardeş, hasta, yaşlı vb.) olması, okulda verilen eğitimin iş bulmalarına katkısı olmadığını düşünmeleri ve bedensel engelinin olması gibi nedenlerle öğrencilerin devamsızlık yaptıkları veya örgün eğitime devam etmedikleri ortaya konulmuştur (MEB, 2013).

Veenstra, 2010 yılında Hollanda'da sağlık davranışı (HBSC) verilerini kullanarak yapmış olduğu araştırmada; çocuğun aile ve öğretmenlerle olan iletişim eksikliği ile sosyal yönlendirme yetersizliğinin okula devamsızlığın nedeni olduğunu, sınıf arkadaşlarıyla olan sosyal bağların, okul devamsızlığı üzerinde hiçbir etkisinin olmadığını ve okul devamsızlığındaki diğer risk faktörlerinin; erkek olmak, erken ergenlik gelişimi, ayrılmış aile çocukları ve düşük sosyo-ekonomik statü olduğunu belirtmiştir (Veenstra et al., 2010). Özellikle sağlık sorunları ve Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş (TEOG) sınavına hazırlık süreci, öğrenci devamsızlığının en büyük sebebi olarak görülmüştür (Yıldız ve Kula, 2011). Öğrencileri okullarda tutma konusunda birçok çalışma yapılmakla birlikte özellikle profesyonel okul danışmanlarının okula devamsızlığı önlemede hayati bir rol oynayabilecekleri üzerinde durulmuştur (Bobakova et al., 2015).

Devamsızlık, öğrencinin akademik başarısında ve sosyal ilişkileri ile çeşitli adli vakaların ortaya çıkmasında etkisi olabilen ulusal ve uluslar düzeyde bir olgudur (Railsback, 2004). Bu çalışma ile Samsun ili Atakum ilçesi örneğinde; ortaöğretim (lise) öğrencilerinin devamsızlık nedenleri, devamsızlık süresinin akademik başarıya etkisi, 07/09/2013 tarih ve 28758 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan yeni yönetmeliğin öğrencilerin devamsızlıklarının azaltılmasında nasıl bir etkisinin olduğu ve devamsızlık nedeniyle doğması muhtemel sorunlara çözüm önerileri sunulması amaçlanmıştır. Öğrencilerin okula devamsızlık konusu eğitimciler tarafından sürekli incelenmiş ve önemli bir sorun olarak tespit edilmiştir. Ancak daha önceki çalışmalardan farklı olarak bu çalışmada, Samsun ili Atakum İlçesi örneğinde devamsızlık nedenlerini belirleme yanında 08.12.2004 tarih ve 25664 sayılı (eski) ortaöğretim kurumları yönetmeliği ile 07.09.2013 tarih ve 28758 sayılı (yeni) ortaöğretim kurumları yönetmeliğinin öğrenci devamsızlığını nasıl etkilediği, yönetmeliğin yürürlüğe girdiği yılın sonunda öğrenci devamsızlıklarında bir azalmanın olup olmadığı ortaya konulmaya çalışılmıştır.

1. Yöntem

Samsun ili Atakum İlçesi örneğinde, ortaöğretim öğrencilerinin devamsızlık nedenleri ve devamsızlığın akademik başarıya etkisinin araştırılması amacıyla, nitel araştırmalarda bir veri toplama tekniği olan anket, 2013-2014 eğitim öğretim yılında (Genel Lise, Kız Melek Lisesi ve Ticaret Meslek Lisesi ile Anadolu Lisesi) dört farklı kurum tipinde 9, 10, 11 ve 12. sınıflarda öğrenim gören ve seçkisiz yöntemle belirlenen toplam 328 (% 50.6'sı kız, % 49.4'ü erkek) öğrenciye 2013-2014 öğretim yılı dönem sonunda uygulanmıştır. Bu sayede aynı eğitim bölgesinde farklı bölümlerde okuyan öğrencilerin devamsızlık algısını ölçmenin daha sağlıklı sonuçlar vereceği düşünülmüştür.

Maddelerin belirlenmesi için ilgili araştırmalar taranmış ve devamsızlık nedenleri ile ilgili anketi uygulayacağımız grubun bir bölümü ile görüşme yapılmıştır. Bu çalışmalardan hareketle anket maddeleri hazırlanmıştır. Veri toplama aracındaki soruların seçenekleri ile puan aralıkları; "Her zaman", "Çoğu zaman", "Ara sıra", "Çok az" ve "Hiçbir zaman" şeklinde oluşturulmuştur. Veri toplama aracı, 5'li likert tipine göre hazırlanan altı bölüm ve otuz bir maddeli ölçek ile diğer nedenleri içeren bir açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümde öğrencilerin okul yönetiminden kaynaklanan devamsızlık nedenlerinin tespiti için altı, ikinci bölümde öğretmenlerden kaynaklanan devamsızlık nedenlerinin tespiti için beş, üçüncü bölümde aileden kaynaklanan devamsızlık nedenlerinin tespiti için üç, dördüncü bölümde çevreden kaynaklanan nedenlerin devamsızlık nedenlerinin tespiti için yedi, beşinci bölümde ise akademik kaygıdan kaynaklanan devamsızlık nedenlerinin tespiti için dört, öğrenci devamsızlığının bireysel nedenlerinin tespiti için altı önerme sorusu sorulmuştur. Anketten elde edilen veriler SPSS 20.0 programına işlenmiş ve analiz edilmiştir. Veri toplama aracındaki "Her zaman", "Çoğu zaman" ve "Ara sıra" cevaplarının toplam puanları, değerlendirmede birlikte dikkate alınmıştır.

Araştırmanın ikinci bölümünde ise yeni yönetmeliğin (bu yönetmeliğe göre özürsüz devamsızlık süresi 10 gün) öğrencilerin devamsızlık gün sayıları üzerinde ne gibi bir etkisinin olduğunun tespiti için ise Atakum ilçesinde bulunan ortaöğretim kurumlarının 2012-2013 eğitim öğretim yılı öğrenci devamsızlık bilgileri ile 2013-2014 eğitim öğretim yılına ait öğrenci devamsızlık bilgileri okullardan derlenmiş ve bu istatistikî değerler yorumlanmaya çalışılmıştır.

2. Veri ve Bulgular

2.1. Öğrencilerin Devamsızlık Nedenleri:

Okul özellikleri ve kültür öğrenci devamsızlık ve okuldan kaçma üzerinde etkili olan önemli bir faktör olduğu kabul edilmektedir (Epstein ve Sheldon, 2002). Bu nedenle okul yönetiminin öğrenci devamsızlığına etkisinin ortaya konulması için öğrencilere ölçme aracında altı önerme sorusu sorulmuştur. Tablo 1 incelendiğinde; öğrencilerin % 48,2'si okulda disiplinin sıkı olmasının (6) devamsızlık yapmalarında her zaman, çoğu zaman, ara sıra düzeyinde etkisinin olduğunu ortaya koymuştur. % 46,9'u ise kılık kıyafetinin (saç, sakal, kravat vb.) uygun olmadığı zamanlarda okul yönetiminin tepkisinden çekindikleri için (4) okula devam etmediklerini belirtmiştir. Daha sonra sırayla; % 37'si boş derslerde ve öğle aralarında okulda yeterli sosyal etkinlik olmadığını (2), % 32,5'i geç kaldıkları zamanlarda okul yöneticilerinden çekindikleri için devamsızlık yaptıklarını (1), % 28,2'si giriş ve çıkış saatlerinin uygun olmamasını (3), % 11,9'u okula geç kalınca geri döndüklerini (5) devamsızlık nedeni olarak göstermişlerdir (Tablo 1).

Tablo 1: Öğrencilerin okul yönetiminden kaynaklanan devamsızlık nedenleri.

	Önerme	Her zaman %	Çoğu zaman %	Ara sıra %	Çok az %	Hiçbir zaman %
1	Okula geç kaldığımda okul yöneticilerinden çekindiğim için	6,1	6,1	20,3	17,6	48,9
2	Boş derslerde ve öğle aralarında okulda yeterli sosyal etkinlik olmadığı için	5,8	11,8	19,4	19,4	41,6
3	Giriş ve çıkış saatleri uygun olmadığı için	13,3	6,7	8,2	18,5	51,3
4	Kılık kıyafetimin uygun olmadığı zamanlarda okul yönetiminin tepkisinden çekindiğim için	24,2	11,5	11,2	15,2	37,9
5	Okula geç kalınca geri döndükleri için	1,5	3,4	7,0	11,6	76,5
6	Okulda disiplin sıkı olduğu için	19,1	13,6	15,5	12,4	37,9

Okul yöneticilerinin öğrenci üzerine doğrudan etkisi olmasa bile, dolaylı olarak etkisi bulunmaktadır (Balcı, 2002). Tablo 1'de, okul yönetiminin öğrenciye karşı tutumunun devamsızlık üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu, özellikle Ticaret Meslek Lisesi gibi bazı okullarda okulda disiplinin sıkı olması nedeniyle okula devam etmediklerini yoğun şekilde belirtmelerinden okullardaki sıkı disiplinin öğrencilerin okula devamı üzerinde olumsuz etkisinin olduğu söylenebilir. Bu bulgu, Altınkurt (2008), Yıldız ve Şanlı (2010) ve Sakıncı'nın (2013) Okul yöneticilerinin öğrencilere karşı sert tutumunun, disiplin yönetmeliğinin uygulanmasında okul yönetiminin esnek davranmasının, rehberlik hizmetlerindeki yetersizliğin, okulun fiziki olanaklarının yetersizliğinin (sınıf donanımı, laboratuvar, sosyal tesisler gibi)

öğrencilere yönelik sosyal etkinliklerin olmaması veya yetersiz olmasının ve öğrencinin ihtiyacı olduğunda okul idaresi tarafından izin verilmemesinin devamsızlığı artırdığı düşüncesi ile örtüşmektedir.

Öğretmenler ve diğer okul personelinin devamsızlık konusundaki farklı tutumları kimi zaman kasıtlı olarak öğrencilerin devamsızlık duygularını artırabilmelerine neden olduğu bilinmektedir (Hartnett, 2008). Bu nedenle öğrencilerin okul devamsızlıklarını etkileyen öğretmen kaynaklı devamsızlık nedenlerini belirlemek için veri toplama aracında 5 önermeye yer verilmiştir. Tablo 2 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin % 65,2'si zor derslerin ayı güne toplanması (5), % 50,9'u başarısız olduğu derslere katılmak istememesi (2), % 46,6'sı sevmediği derslerin aynı güne toplanması (4), % 40,6'sı ders öğretmenin aşırı disiplinli davranması (1), % 39,1'i ders öğretmenin ders anlatım şekli (3) nedeniyle devamsızlık yaptıkları yönünde görüş belirtmişlerdir (Tablo 2).

Tablo 2: Öğretmenlerden kaynaklanan devamsızlık nedenleri

	Önerme	Her zaman %	Çoğu zaman %	Ara sıra %	Çok az %	Hiçbir zaman %
1	Ders öğretmeni aşırı disiplinli davrandığı için	7,3	9,4	23,9	26,1	33,3
2	Başarısız olduğum derslere katılmak istemediğim için	18,2	13,6	19,1	20,9	28,2
3	Ders öğretmenin ders anlatım şeklini beğenmediğim için	7,0	11,2	20,9	25,5	35,4
4	Sevmediğim dersler aynı güne toplandığı için	13,6	14,5	18,5	23,9	29,5
5	Zor dersler ayı güne toplandığı için	27,6	21,2	16,4	12,7	22,1

Öğretmenlerin sınıf içinde olumlu tutum ve davranışları öğrencilerin okula bağlılığı üzerinde olumlu etki yaparken; öğretmenin sınıf içindeki otoriter tavrı, öğrencilerle olan iletişiminin yetersizliği, öğrenciden yetenekleri üzerinde performans beklemesi gibi etmenler, devamsızlık gibi istenmeyen davranışlara neden olabilmektedir (Ataman, 2001). 5. önermede bulunan zor derslerin aynı güne toplanması nedeniyle yapılan devamsızlık oranının yüksekliği, derslerin zorluk derecelerine göre ders programlarının hazırlanmasında birtakım düzenlemeler yapılmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu bulgu Ataman (2000), Altınkurt (2008) ve Sakıncı'nın (2013) öğretmenlerin öğrencilerin sorunlarıyla yakından ilgilenmemesi, öğretmenlerin sınıf yönetiminde zayıf ve yetersiz kalmaları, öğretmenlerin deneyimlerinin ve iletişim yeteneklerinin yetersiz ve zayıf olması, öğretmenlerin uyguladıkları eğitim ve öğretim tekniklerinin başarısız olması ve öğretmenlerin okula ilgisinin ve mesleğini sürdürmede motivasyonunun düşük olması gibi öğretmen kaynaklı faktörlerin devamsızlık gibi istenmeyen davranışlara neden olabileceği görüşü ile örtüşmektedir. Ancak bu bulgu Longhurst'in (1999) çalışmasında ortaya tespit ettiği on beş farklı devamsızlık nedeni içerisinde dersler ve hocaları ile ilgili faktörlerin en az önemli olduğu sonucu ile tam olarak örtüşmemektedir.

Ailenin özellikle çocuğun okul başarısı ve devam edebileceği eğitim düzeyine ilişkin beklentisi, çocuğun eğitim başarısını ve devamsızlığını etkilemektedir. Kendini baskı altında hisseden bireyler ise başarısız olma kaygısı ile okula devam etmemektedir (MEB, 2013). Bu nedenle ailenin öğrencilerin okul devamsızlığındaki etkisinin tespiti için ölçme aracında 3 önermeye yer verilmiştir. Bu maddeler değerlendirildiğinde; öğrencilerin % 20,6'sı ailesinin okula gitmesi için aşırı baskı yaptığı için (2), % 16,7'si ailesinin sabahları uyandırmadığı ya da uyanamadığı için (3) ve öğrencilerin % 13'ü ise ailesinin dikkatini çekmek istediği için (1) devamsızlık yaptığı cevabını vermiştir (Tablo 3).

Tablo 3: Aileden kaynaklanan devamsızlık nedenleri

	Önerme	Her zaman %	Çoğu zaman %	Ara sıra %	Çok az %	Hiçbir zaman %
1	Ailesinin dikkatini çekmek istediği için	2,4	3,3	7,3	10,9	76,1
2	Ailesinin okula gitmesi için aşırı baskı yaptığı için	4,2	5,5	10,9	13,0	66,4
3	Ailesinin sabahları uyandırmadığı ya da uyanamadığı için	3,3	5,2	8,2	16,4	67,0

Tablo 3'te yer alan önermelere verilen cevapların düşük oranda olması, öğrencilerin okula devam etmemelerinde aileden kaynaklı nedenlerin etkisinin az olduğu sonucunu ortaya koymaktadır. Bu bulgu, Kadı (2000), Altınkurt (2008), Sakıncı (2013), Hoşgörür ve Polat'ın (2015) aile içi şiddet uygulamaları ve anne-baba arasındaki şiddetli geçimsizlik, anne ve babanın öğrencinin devamsızlığı ve okul başarısı ile ilgilenmemesi, ailenin sosyo-ekonomik durumunun (geçim düzeyinin) düşük olması, anne ve babanın boşanmış ve ayrı yaşaması (parçalanmış aileler), anne ve babanın eğitim düzeyinin düşük olması ve alt

kültür düzeyinden gelmesi, aile içinde bakıma muhtaç ve sağlık sorunları olan ebeveynlerin olması, anne ve babanın öğrencisi ile sağlıklı bir iletişiminin olmaması gibi nedenlerle öğrencilerin devamsızlık yapabildiği sonucu ile örtüşmektedir. Arkadaş ve çevrenin olumsuz etkisinin de öğrencilerin devamsızlık yapmalarına yol açan nedenler arasında belirtilmektedir. Öğrencilerin okul ve arkadaş çevresinde istenmeyen alışkanlıklar kazanabilecekleri kendisini kabul eden okul dışındaki bir sosyal çevre, öğrencinin okuldan daha fazla uzaklaşmasına neden olabilmektedir (MEB, 2013). Öğrencilerin okul devamsızlığında çevreden kaynaklanan nedenlerin ölçülmesi için ölçme aracında yedi önerme sorusu sorulmuştur. Tablo 4 incelendiğinde öğrencilerin % 33,9'ü evlerinin okula uzak olmasını (5), % 27,9'u servisin kaçırılmasını (6), % 22,4'ü kız/erkek arkadaşıyla buluşmak istediklerini (1), % 22,1'i arkadaşları tarafından kabul edilmek istemesini ya da arkadaşlarına uyduğunu (2), % 12,1'i devamsızlık yapan arkadaşlarının baskısını (3), % 9'u okulda arkadaşının olmamasını (7), % 7,5'i internet kafelere gitmek istemelerini (4) devamsızlık nedeni olarak belirtmiştir (Tablo 59).

Tablo 4: Çevreden kaynaklanan nedenler

	Önerme	Her zaman %	Çoğu zaman %	Ara sıra %	Çok az %	Hiçbir zaman %
1	Kız/erkek arkadaşıyla buluşmak istediğim için	7,3	4,2	10,9	13,3	64,3
2	Arkadaşlarım tarafından kabul edilmek istediğim ya da arkadaşlarıma uyduğum için	4,8	5,8	11,5	18,5	59,4
3	Devamsızlık yapan arkadaşlarımdan baskısından çekindiğim için	2,4	2,7	7,0	10,3	77,6
4	İnternet kafelere gitmek istediğim için	3,0	0,6	3,9	10,0	82,5
5	Evimin okula uzak olması nedeniyle	9,7	10,6	13,6	14,8	51,3
6	Servisi kaçırdığım için	4,5	7,6	15,8	19,7	52,4
7	Okulda arkadaşım olmadığı için	1,8	2,7	4,5	4,2	86,9

Çevresel kaynaklı devamsızlık nedenlerinin düşük çıkmasında örneklem olarak seçilen okulların büyük çoğunun kafe, internet, pastane gibi öğrencilerin zaman geçirebilecekleri alanlara uzak olmasının etkisinin olduğu düşünülmektedir. Çevresel kaynaklı devamsızlık nedenlerinin diğer faktörlere göre düşük çıkması çevreden kaynaklanan nedenlerin öğrencilerin devamsızlık yapmasında önemli etkisinin olduğunu ortaya koyan Altınkurt (2008), Kağıtçıbaşı (1998), Arkonaç (2001) ve Güney'in (2001) görüşleriyle tam örtüşmemektedir.

Öğrenci devamsızlığı veya örgün eğitime devam edememe de; bir önceki okulda yeterince başarılı olamama ve derslere ayak uyduramama gibi faktörlerin etkisi büyüktür (MEB, 2013). Her faaliyette olduğu gibi okulda yürütülen akademik çalışmalardan alınan haz bireyin akademik performansını ve okula devamını artırırken tersi durum çocukların okuldan soğumalarına neden olabilmektedir. Ayrıca okulda yapılması gereken ödev, sınav vb. faaliyetlerin çok ağır olması okula devamı etkileyen faktörlerdendir. Araştırmada akademik kaygıdan kaynaklanan devamsızlık nedenlerini ölçmek için ölçme aracında 4 adet soru sorulmuştur. Bu önermelere verilen cevaplar tablo 5'te değerlendirilmiştir. Ölçme aracını cevaplayan öğrencilerin % 56,9'u bir sonraki gün yapılacak sınava çalışmak için (1), % 38,5'i bir üst öğrenime geçiş sınavına hazırlanmak için (4), % 30,1'i ödevlerini yapmadıkları için (2) ve % 27,9'u mevcut uygulamanın üniversiteye girişi kısıtladığını düşündüğü için (3) devamsızlık yaptıklarını belirtmiştir.

Tablo 5: Akademik kaygıdan kaynaklanan nedenler.

	Önerme	Her zaman %	Çoğu zaman %	Ara sıra %	Çok az %	Hiçbir zaman %
1	Bir sonraki gün yapılacak sınava çalışmak için	14,5	11,8	30,6	20,3	22,8
2	Bir üst öğrenime geçiş sınavına hazırlanmak için	5,2	6,1	18,8	24,2	45,7
3	Ödevlerimi yapmadığım için	5,2	4,8	17,9	14,2	57,9
4	Mevcut uygulamanın üniversiteye girişi kısıtladığımı düşündüğüm için	9,1	10,6	18,8	14,5	47,0

Öğrencilerin öğrenimleri süresince başarılı olmalarını sağlayan, akademik başarılarını olumlu şekilde etkileyen etmenlerden birisi, öğrencilerin sahip oldukları etkin ve verimli ders çalışma alışkanlıklarıdır (Vergili ve Atılgan, 1998). Öğrencilerin önemli bir kısmı bir sonraki gün yapılacak sınava hazırlık yapmak için devamsızlık yapmaktadır. Ancak öğretmenler tarafından yönetmelik uyarınca sınav tarihleri en az bir hafta önce e-okul sistemine işlenmekte ve öğrencilere duyurulmaktadır. Önceden

bilgilendirilmelerine rağmen öğrenciler yine de sınava son gün hazırlanmayı bir alışkanlık haline getirmişlerdir. Tablo 5 okul rehberlik servislerinin ders çalışma yöntemleri konusunda öğrencileri daha fazla bilgilendirmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Son yıllarda öğrencilerin üniversiteye giriş sınavlarına hazırlanmak için özürsüz ya da özürsüz olarak yaptıkları devamsızlık oranı büyük artış göstermiştir. Özellikle üniversite giriş sınavının iki aşamalı olması öğrenci üzerindeki sınav baskısını daha da artırmıştır. Ders çalışma bahanesiyle devamsızlık yapmak ya da rapor almak adeta bir alışkanlık haline gelmiştir. Bu bulgu Altınkurt (2008) ve Sakınç'ın (2013) "öğrencilerin devamsızlık yapmasında akademik kaygıdan kaynaklanan nedenlerin etkili olduğu" görüşleriyle örtüşmektedir.

Öğrenci devamsızlığının bireysel nedenlerinin belirlenmesi amacıyla öğrencilere altı soru sorulmuş ve sonuçlar tablo 6'da değerlendirilmiştir. Tablo 6 incelendiğinde öğrencilerin % 46,9'u sağlık nedenlerinden dolayı (6), % 40,2'si dinlenmek ve eğlenmek için (5), % 37,6'sı moral bozukluğu nedeniyle (4), % 28,8'i okulu bitirdiğinde iş bulacağına inanmadığı için (3), % 27,6'sı okulu sevmedikleri için (1), % 5,7'si ise okul dışında çalışmak zorunda oldukları için (2) okula devamsızlık yaptıklarını belirtmiştir.

Tablo 6: Öğrenci devamsızlığının bireysel nedenleri.

	Önerme	Her zaman %	Çoğu zaman %	Ara sıra %	Çok az %	Hiçbir zaman %
1	Okulumu sevmediğim için	7,6	3,9	16,1	19,1	53,3
2	Okul dışında çalışmak zorunda olduğum için	1,5	1,8	2,4	5,2	89,1
3	Okulu bitirdiğimde iş bulacağıma inanmadığım için	5,3	5,0	18,3	14,6	57,0
4	Moralim bozuk olduğu için	7,9	11,2	18,5	21,3	41,0
5	Dinlenmek ve eğlenmek için	9,5	8,9	21,8	22,1	37,7
6	Sağlık sorunlarım olduğu için	10,9	11,8	24,2	20,3	32,7

Öğrencilerin; okul dışında çalışmak zorunda olması, psikolojik rahatsızlıkları, yeterince güdülenmediği için okulu sevmemesi ve gelecek kaygısı gibi pek çok bireysel neden devamsızlık yapmasına neden olabilmektedir (Kadı, 2000). Bu bulgu Birman and Natriello (1978), Gary Kadı (2000), Altınkurt (2008) Sakınç (2013), Hoşgörür ve Polat'ın (2015) bireysel olarak alınan kararların ve davranışların, yeterli sosyalleşme eksikliğinin ve akran baskısının öğrencilerin devamsızlık yapmalarında etkili olduğu sonucu ile örtüşmektedir.

2.2. Eski ve Yeni Devamsızlık Yönetmeliğine Göre Atakum İlçesindeki Öğrencilerin Özürsüz Devamsızlık Durumu

Öğrencilerin devamsızlık yapmasında yukarıda açıklanan nedenlerin dışında; mevcut yasa ve yönetmeliklerin öğrencilere yıl içinde 45 güne kadar devamsızlık yapabilmesine olanak tanınması, eğitim ve öğretimle ilgili müfredatın öğrencinin beklentilerine uygun olmaması, sınav sisteminin ve eğitim araç ve yöntemlerinin öğrencinin motivasyonunu olumsuz etkilemesi, istikrarlı ve yerleşmiş bir eğitim politikasının olmaması (sürekli değişen mevzuat ve sınav sistemi) ve sınıf geçmenin kolay olması gibi değişik etmenler de etkili olmaktadır.

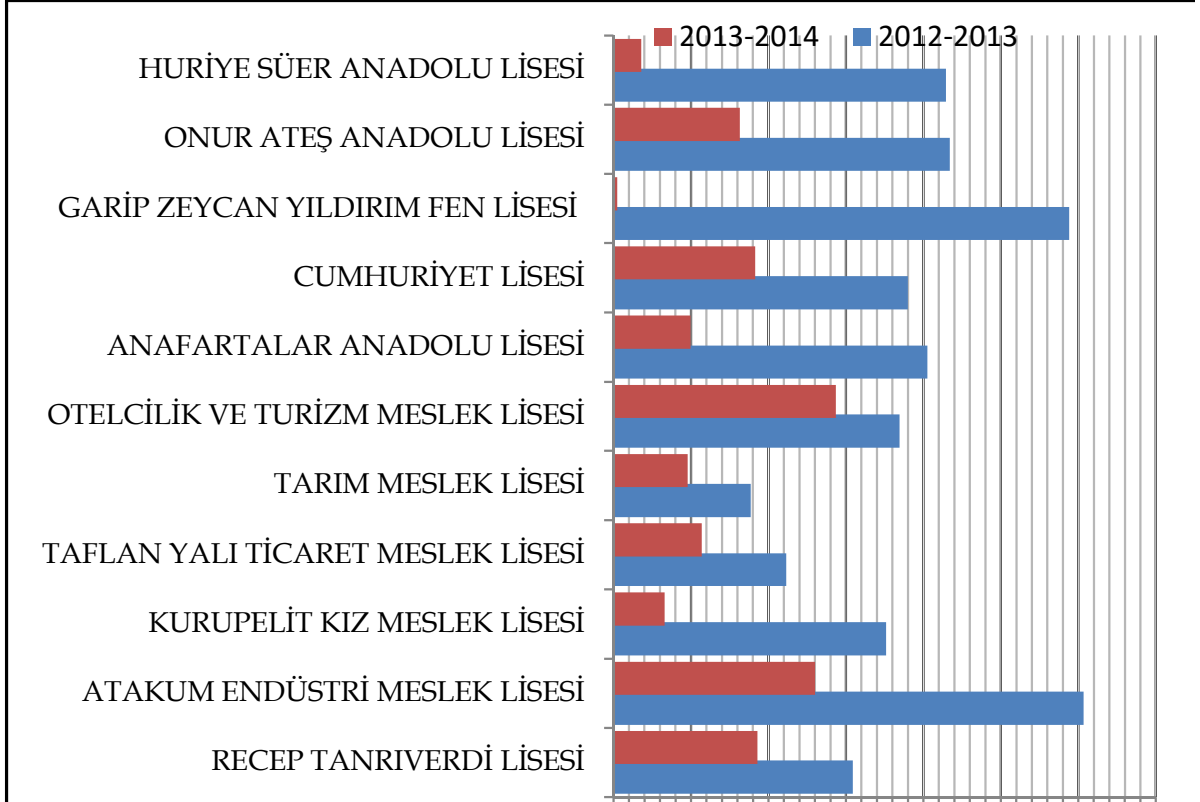
Ortaöğretim kurumları yönetmeliğinde çeşitli tarihlerde birtakım değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliklerden biri 08.12.2004 tarih ve 25664 sayılı yönetmeliktir. Bu yönetmeliğe göre ortaöğretim kurumlarına devam eden öğrencilerin özürsüz devamsızlık süreleri 20 gün olarak belirlenmiştir. 2013-2014 eğitim öğretim yılına kadar yaklaşık 13 yıl uygulanan bu yönetmelik birtakım tartışmaları da beraberinde getirmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı 07/09/2013 tarih ve 28758 sayılı yönetmelikle önceki yönetmelikte birtakım değişiklikler yapmıştır. Bu değişikliklerden en dikkat çekenini ise özürsüz devamsızlık süresinin 20 günden 10 güne indirilmesidir. Yapılan bu değişikliğin ortaöğretim kurumlarına devam eden öğrencilerin devamsızlıklarına nasıl yansıtacağı merak konusuydu. Bu nedenle, çalışma beklentinin ne derece gerçekleştiğini göstermesi açısından önem arz etmektedir. Atakum İlçesinde bulunan 11 ortaöğretim kuruma ait 2012-2013 ve 2013-2014 öğretim yılına ait özürsüz devamsızlıklar derlenmiş ve Tablo 7' de gösterilmiştir.

Tablo 7: Atakum İlçesi ortaöğretim kurumlarının 2012-2013 ve 2013-2014 öğretim yılına ait özürsüz devamsız öğrenci sayıları.

Okul Adı	Öğrenci Sayıları		Mazeretsiz Devamsızlık Gün Sayısı							
			5-10 gün		11-20 gün		20 gün üstü		Hiç gelmeyen	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Recep Tanrıverdi Lisesi	1060	800	325	149	317	15	43	8	0	0
Atakum	1807	1872	1096	487	278	41	53	34	30	17

Endüstri Meslek Lisesi										
Kurupelit Kız Meslek Lisesi	221	300	78	20	22	0	0	0	3	0
Taflan Yalı Ticaret Meslek Lisesi	381	429	85	49	57	0	1	0	0	0
Tarım Meslek Lisesi	293	302	52	29	13	0	0	0	0	0
Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	273	296	101	85	93	8	4	1	3	1
Anafartalar Anadolu Lisesi	280	362	154	36	95	0	0	0	0	0
Cumhuriyet Lisesi	902	731	343	134	272	1	11	1	8	3
Garip Zeycan Yıldırım Fen Lisesi	379	397	204	2	37	0	0	0	0	0
Onur Ateş Anadolu Lisesi	713	740	310	75	121	0	1	0	0	0
Huriye Süer Anadolu Lisesi	505	519	217	12	119	0	1	0	0	0

Tablo 7 incelendiğinde 2013-2014 eğitim öğretim yılında devamsız öğrenci sayısında 2012-2013 eğitim öğretim yılındaki devamsız öğrenci sayısına göre belirgin bir azalma görülmektedir. 2013 yılına kadar uygulanan eski yönetmeliğe göre 20 gün ve üzerinde devamsızlık yapan öğrenciler devamsızlık nedeniyle sınıf tekrarına kalmaktaydılar. 2012-2013 eğitim öğretim yılında devamsızlık sınırını aşarak sınıf tekrarı yapanların toplam öğrenci sayısına oranı %2,31'dir. Yeni yönetmeliğin uygulandığı 2013-2014 eğitim öğretim yılında ise 10 gün ve üzeri özürsüz devamsızlık yapan öğrenciler sınıf tekrarı yapmaktadırlar. 2013-2014 eğitim öğretim yılında devamsızlık nedeniyle sınıf tekrarı yapanların toplam öğrenci sayısına oranı %1,88'dir. Elde edilen verilere göre devamsızlık nedeniyle sınıf tekrarı sınırı 20 günden 10 güne indirilmesine rağmen devamsızlık nedeniyle sınıf tekrarı yapan öğrenci sayısında azalma tespit edilmiştir (Şekil 1).

Şekil 1. Atakum İlçesi ortaöğretim kurumlarının 2012-2013 ve 2013-2014 öğretim yılına ait 5-10 günlük özürsüz devamsız öğrenci sayılarının toplam öğrenci sayısına oranı (%).

Atakum İlçesi ortaöğretim kurumlarının 2012-2013 ve 2013-2014 öğretim yılı 5-10 günlük özürsüz devamsız öğrenci sayılarının toplamının öğrenci sayısına oranını gösteren şekil 1 incelendiğinde, özürsüz devamsızlık gün sayısının 10 gün ile sınırlandırıldığı 2013-2014 eğitim öğretim yılında okul bazında

devamsız öğrenci sayısında belirgin azalma görülmektedir. Özellikle meslek liselerine oranla daha fazla akademik eğitim veren Fen lisesi ve Anadolu lisesi statüsündeki okullarda yeni yönetmelikle birlikte devamsızlık oranlarında belirgin bir azalmanın olduğu görülmektedir. Sonuç olarak Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen özürsüz devamsızlık süresi, öğrencilerce bir hak olarak görülmekte ve bu hak sonuna kadar kullanılmaya çalışılmaktadır. Öğrencilerin okula devamının sağlanmasında merkezi idare tarafından özürsüz devamsızlık süresinin ortadan kaldırılması ve devamsızlığın özre bağlanması ile öğrencilerin okula devamı büyük ölçüde sağlanabilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Devamsızlık ülkemizin birçok okulunda olduğu gibi Atakum İlçesindeki ortaöğretim kurumlarında da önemli bir sorun olarak görülmektedir. Maddi ve manevi birçok sorunun ortaya çıkmasında önemli bir risk faktörü olan bu sorunun çözümü için birçok çalışmanın yapıldığı bilinmektedir. Çalışmamıza örneklem olarak seçilen Atakum İlçesindeki ortaöğretim kurumları öğrencilerinin devamsızlık sorunları tartışılmış ve aşağıdaki sonuç ve öneriler ortaya konulmuştur.

Yapılan anket çalışması ve yüz yüze görüşmelerden okul yönetiminin öğrenciye karşı tutumunun devamsızlık üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu, sıkı disiplinin öğrencilerin okula devamı konusunda belirgin olumsuz bir etkisinin olduğu görülmüştür. Ders programında, zor derslerin aynı güne toplanması nedeniyle yapılan devamsızlık oranının yükseldiği tespit edilmiş, derslerin zorluk derecelerine göre ders programlarının hazırlanmasında birtakım düzenlemeler yapılmasının gerekliliği ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin okula devam etmemelerinde aileden kaynaklı nedenlerin etkisinin az olduğu görülmüştür. İlçedeki okulların birçoğunun kafe, internet, pastane gibi, öğrencilerin zaman geçirebilecekleri alanlara uzak olması çevresel kaynaklı devamsızlık nedenlerinin düşük çıkmasında etkili olmuştur. Son yıllarda öğrencilerin üniversiteye giriş sınavlarına hazırlanmak için özürsüz ya da özürsüz olarak yaptıkları devamsızlık oranı büyük artış göstermiştir. Özellikle üniversite giriş sınavının iki aşamalı olması öğrenci üzerindeki sınav baskısını daha da artırmıştır. Ders çalışma bahanesiyle devamsızlık yapmak ya da rapor almak adeta bir alışkanlık haline gelmiştir. Bu bulgular; Kağıtçıbaşı (1998), (Kadı, 2000), Arkonaç (2001), Güney'in (2001), Başar (2001), Altinkurt (2008), Veenstra et al. (2010), Bobakova et al. (2015), Hoşgörür ve Polat'ın (2015) öğrencilerin büyük ölçüde yöneticilerden ve okul ortamından kaynaklanan nedenler, öğretmenlerden kaynaklanan nedenler, aileden kaynaklanan nedenler, bireysel nedenler, çevresel nedenler, ekonomik ve sosyal nedenler ve mevzuattan kaynaklanan nedenlerle devamsızlık yaptıkları sonucu ile örtüşmektedir.

Çalışmada, 07.09.2013 tarih ve 28758 sayılı yönetmelikle devamsızlık nedeniyle sınıf tekrarı sınırının 20 günden 10 güne indirilmesinden sonra öğrenci devamsızlıklarında ve devamsızlık nedeniyle sınıf tekrarı yapan öğrenci sayısında azalma tespit edilmiştir. Elde edilen bu sonuç, öğrencilerin okula devamının sağlanmasında merkezi idare tarafından özürsüz devamsızlık süresinin tamamen ortadan kaldırılmasının ve devamsızlığın özre bağlanması ile öğrencilerin okula devamının büyük ölçüde sağlanabileceği kanaatini oluşturmuştur. Ayrıca okul devamsızlığında öğrencilerin okulu sevmemelerinin etkili olduğu görülmüştür. Öğrencilerin okul seçiminde özellikle öğrenci isteklerinin ön planda tutulmasının sorunun çözümüne yardımcı olacağı düşünülmektedir. Öğrencilerin okula devamı konusunda okullardaki sosyal ve kültürel aktivitelerin etkili olduğu görülmüştür. Okullardaki fiziksel yapının iyileştirilerek, sosyal ve kültürel aktivitelerin artırılmasına yönelik çalışmalar yapılabilir. Okul devamsızlığını azaltmaya yönelik çalışmalarda; velilerin ve sosyal çevrenin sürece dahil edilmesi, il, ilçe ve okul düzeyinde devamsızlık önleme birimleri oluşturularak çalışmalar yürütmeleri ve öğretmenleri bilgilendirmeleri, sorunun sebeplerine ilişkin daha detaylı araştırmalar yürütülmesi, öğrencilere okul kültürünün ve değerlerin öneminin kavratılması, okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin uygulamalarında motive edici aktivitelere yer vermeleri, okulu ilgilendiren her türlü kararda veli, öğretmen ve öğrencilerin görüşlerinin alınmasının soruna kalıcı çözüm bulma konusunda yardımcı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- ALTINKURT, Y. (2008). Öğrenci Devamsızlıklarının Nedenleri ve Devamsızlığın Akademik Başarıya Olan Etkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 129-142. (https://birimler.dpu.edu.tr/app/views/panel/ckfinder/userfiles/17/files/DERG_/20/129-142.pdf) Erişim:10 Ocak 2015.
- ARKONAÇ, S. (2001). *Sosyal Psikoloji*. 2. baskı, İstanbul: Alfa Yayınları.
- BACAK, B., & Yiğit Y. (2010). İşe Devamsızlığın Nedenleri, Ekonomik Sonuçları ve Azaltılması İçin Alınması Gereken Önlemler. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi* 5,1. dergipark.ulakbim.gov.tr/girkal/article/download/.../5000053384
- BAŞAR, H. (2001). *Sınıf Yönetimi*. 5. baskı. Ankara: PegemA Yayınları.
- BİRMAN, B.F., & NATRIELLO, G. (1978). Perspectives on Absenteeism in High Schools. *Journal of Research and Development in Education*, 11, 29-37, Summer. (https://archive.org/stream/ERIC_ED207157/ERIC_ED207157_djvu.txt) Erişim:10 Kasım 2014.
- BOBAKOVA, D., et al. (2015). Fighting Truancy and Low Academic Achievement in Youth Subcultures. (*Young*, 23, 4, 357-372). http://www.coherent.sk/docs/bobakova_young2015.pdf. Erişim:11 Mayıs 2015.
- EPSTEİN, J.L., & SHELDON, S.B. (2002). Present and Accounted For: Improving Student Attendance Through Family And Community Involvement. *The Journal of Educational Research*, 95(5), 308-318. DOI: 10.1080/00220670209596604

- GÜNEY, S. (2000). *Davranış Bilimleri*. 2. Baskı. Ankara: Nobel Yayınları.
- HARTNETT, S. (2008). Does Peer Group Identity Influence Absenteeism in High School Students?. *The High School Journal*, 91, 2, 35-44. URL: <http://www.jstor.org/stable/40364138>
- HOŞGÖRÜR, V., & POLAT, M. (2015). Ortaokul Öğrencilerinin Okula Devamsızlık Nedenleri (Söke İlçesi Örneği). *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 1, 2, 25-38. [dergipark.ulakbim.gov.tr/5000113049-5000165359-1-PB\(1\).pdf](http://dergipark.ulakbim.gov.tr/5000113049-5000165359-1-PB(1).pdf)
- KADI, Z. (2000). *Adana İli Merkezindeki İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Sürekli Devamsızlık Nedenleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- KAĞITÇIBAŞI, Ç. (1998). *Yeni İnsan ve İnsanlar: Sosyal Psikolojiye Giriş*. 10. Basım, İstanbul: Evrim Yayınları.
- LONGHURST, R. J. (1999). Why aren't They Here? Student Absenteeism in a Further Education College. *Journal of Further and Higher Education*, 23, 1, 61-80. (<http://www.tandfonline.com/loi/cjfh20>). Erişim: 09 Nisan 2014.
- MEB (2013). *Ortaöğretimde Sınıf Tekrarı, Okul Terk Sebepleri ve Örgün Eğitim Dışında Kalan Çocuklar Politika Önerileri Raporu*. (Proje Koordinatörü Prof. Dr. Selahiddin ÖĞÜLMÜŞ) Ankara: Aydoğdu Ofset Matbaacılık.
- MEB (2015). *Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği*, 1/7/2015 tarih ve 29403 sayılı Resmi Gazete.
- RAILSBACK, J. (2004). *Increasing Student Attendance: Strategies From Research And Practice*. Northwest Regional Educational Laboratory (NWREL), Portland: Oregon
- ÖZBAŞ, M. (2010). İlköğretim Okullarında Öğrenci Devamsızlığının Nedenleri. *Eğitim ve Bilim*, 35, 156, 32-44. (<http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/viewFile/29/10>). Erişim: 11 Nisan 2014.
- PEHLIVAN, Z. (2006). *Resmî Genel Liselerde Öğrenci Devamsızlığı ve Buna Dönük Okul Yönetimi Politikaları*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- SAKINÇ, S. (2013) Öğrenci Devamsızlığı Nedenleri, Sonuçları ve Çözüm Önerileri, *T.C. Kalkınma Bakanlığı Zafer Kalkınma Ajansı teknik destek programı*, Ankara.
- VEENSTRA, René, et al. (2010). Truancy in Late Elementary And Early Secondary Education: The Influence of Social Bonds And Self-Control – The Trails Study. *International Journal of Behavioral Development*, 34, 4, 302-310. DOI: 10.1177/0165025409347987
- VEENSTRA, René, et al. (2010). The Complex Relation Between Bullying, Victimization, Acceptance, And Rejection: Giving Special Attention to Status, Affection, And Sex Differences. *Child Development*, 81, 2, 480-486. DOI: 10.1111/j.1467-8624.2009.01411.x
- YILDIZ, M. & KULA, Ş. (2011). Elazığ İlindeki İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Devamsızlık Sebeplerinin İncelenmesi. *Fırat Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 23, 2, 133-140. DOI: 1308-9064/71492437